

Alueiden komitean suuntaa-antava lausunto aiheesta "Euro-Välimeri-kumppanuus sekä alue- ja paikallisviranomaiset: koordinointi ja erityisvälineen luominen hajautettua yhteistyötä varten"

(2004/C 121/05)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon 5. syyskuuta 2003 päivätyn, komission varapuheenjohtajan Loyola de Palacion alueiden komitean puheenjohtajalle Albert Borelle osoittaman kirjeen, jossa alueiden komiteaa pyydetään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla laatimaan suuntaa-antava lausunto. Lausunnossa tulisi lausuntopyynnön mukaan arvioida Barcelonan prosessin edistymistä ja analysoida Välimeren alueen kumppanimaiden kanssa solmittujen assosiaatiosopimusten toimivuutta sekä kartoittaa alueiden komitean kokemusten pohjalta EU:n jäsenvaltioiden alueiden ja Välimeren eteläpuolisten maiden alueiden välisen sekä Välimeren eteläpuolisten maiden alueiden keskinäisen yhteistyön kehitystä,

ottaa huomioon työvaliokuntansa 6. marraskuuta 2003 tekemän päätöksen antaa suuntaa-antavan lausunnon valmistelu "ulkosuhteet"-valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon Euroopan komission puheenjohtajan ja alueiden komitean puheenjohtajan 20. syyskuuta 2001 allekirjoittaman pöytäkirjan Euroopan komission ja alueiden komitean välisen yhteistyön muodoista (DI CdR 81/2001 rev. 2),

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Euroopan unionin välimerenpolitiikan vahvistaminen: ehdotukset Euroopan unionin ja Välimeren maiden yhteistyökumppanuuden täytäntöönpanemiseksi" (KOM(95) 72 lopull.) (CdR 371/95) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Paikallisyhteisöt sekä EU:n ja Välimeren alueen kumppanuus" (CdR 125/97 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon päätöslauselmansa aiheesta "Hajautettu yhteistyö sekä alue- ja paikallisyhteisöjen rooli Euro-Välimeri-kumppanuudessa" (CdR 40/2000 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon lausuntonsa aiheesta "Alue- ja paikallisviranomaisten asema Euroopan unionin yhteisessä Välimeri-strategiassa" (CdR 123/2000 fin) ⁽⁴⁾,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselman komission tiedonannosta EU:n ja Välimeren alueen suhteista: "Barcelonan prosessin lujittaminen" (A5-0009/2001),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietinnön "Meda-ohjelman vuosikertomus 2000" (A5-0114/2003),

ottaa huomioon Euroopan parlamentin mietinnön laajemmasta Euroopasta ja naapuruudesta (A5-0378/2003),

ottaa huomioon komission tiedonannon "Laajempi Eurooppa ja naapuruus: uusi kehys suhteille EU:n itäisiin ja eteläisiin naapureihin" (KOM(2003) 104 lopullinen),

ottaa huomioon 9. lokakuuta 2003 antamansa lausunnon aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – Laajempi Eurooppa ja naapuruus: uusi kehys suhteille EU:n itäisiin ja eteläisiin naapureihin" (CdR 175/2003 fin) ⁽⁵⁾,

ottaa huomioon Eurocitiesin Euromed-valiokunnan 27. syyskuuta 2003 Byblosissa hyväksymän EU:n jäsenvaltioiden ja Välimeren maiden kaupunginjohtajien antaman julistuksen,

⁽¹⁾ EYVL C 126, 29.4.1996, s. 12.

⁽²⁾ EYVL C 64, 27.2.1998, s. 59.

⁽³⁾ EYVL C 156, 6.6.2000, s. 47.

⁽⁴⁾ EYVL C 22, 24.1.2001, s. 7.

⁽⁵⁾ EUVL C 23, 27.1.2004, s. 36.

ottaa huomioon paikallis- ja aluehallinnon edustajien Livornossa 31. lokakuuta 2003 alueiden komitean aloitteesta pitämän konferenssin päätelmät; konferenssin teema oli ”Kohti uutta Euro–Välimeri-alueetta” (CdR 350/2003),

ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille aiheesta ”Napolissa 2.–3. joulukuuta pidettävän ulkoministerien VI Euro-Välimeri-kokouksen valmistelu (Barcelona VI)”, josta alueiden komitea sai komissiolta lausuntopyynnön 5. marraskuuta 2003,

ottaa huomioon Palermossa 27.–28. marraskuuta 2003 pidetyn, Välimeren ulottuvuuden vahvistamista käsitelleen toimielinten välisen konferenssin päätelmät,

ottaa huomioon päätöslauselmansa aiheesta ”Napolissa 2.–3. joulukuuta 2003 pidettävä kuudes Euro-Välimeri-konferenssi” (CdR 357/2003 fin) (1),

ottaa huomioon korkean tason työryhmän 2. joulukuuta 2003 antaman raportin Euro–Välimeri-alueen kansojen ja kulttuurien välisen vuoropuhelun pääperiaatteista,

ottaa huomioon komission kolmannen kertomuksen taloudellisesta ja sosiaalisesta koheesiosta sekä erityisesti siinä mainitun tarpeen edistää naapuruuspolitiikkaa ja käynnistää EU:n ulkoalueille suunnattu naapurustoimi tai -väline,

ottaa huomioon ”ulkosuhteet”-valiokuntansa 1. maaliskuuta 2004 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 327/2003 rev. 2), jonka esittelijät olivat Languedoc-Roussillonin aluevaltuuston puheenjohtaja Jacques Blanc (FR/PPE) ja Livornon kaupunginjohtaja Gianfranco Lamberti (IT/PSE),

hyväksyi 21.–22. huhtikuuta 2004 pitämässään 54. täysistunnossa yksimielisesti (huhtikuun 21. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

Alueiden komitea

1.1. on tyytyväinen siihen, että komissio on komitean kanssa tekemänsä yhteistyöpöytäkirjan puitteissa pyytänyt komitealta suuntaa-antavaa lausuntoa Euro–Välimeri-kumppanuudesta ja hajautetusta yhteistyöstä, jotta voidaan arvioida Välimeren pohjois- ja etelärannan välisestä kumppanuudesta saatuja kokemuksia alue- ja paikallisyhteisöjen näkökulmasta.

1.2. pitää erittäin suotavana kaikkia Euroopan unionin ja sen alue- ja paikallisyhteisöjen sekä Välimeren alueen vastaavien tahojen uusia yhteistyömahdollisuuksia ja -aloitteita.

1.3. katsoo, että Välimeren pohjois- ja etelärantojen alue- ja paikallisyhteisöjen ja kaupunkien viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana luomat keskinäiset suhteet ovat taitotiedon, asiantuntemuksen ja vuorovaikutuksen ”yhteinen perintö”. Tämä perintö, jota on hyödynnettävä ja vahvistettava edelleen, on alueiden komitean mielestä tärkeä pilari kumppanuudessa paitsi sosiaaliselta ja kulttuuriselta kannalta, myös pyrittäessä edistämään poliittista vakautta ja turvallisuutta, joiden osalta tähänastinen kehitys ei vielä ole ollut riittävää.

1.4. korostaa, että unionin laajentuminen merkitsee EU:n toimielimille samanaikaisesti kahta haastetta:

— 25 jäsenvaltion unionin sisäiseen yhdentymiseen tähtävien kehitys- ja koheesiopolitiikkojen toteuttaminen

— suhteiden kehittäminen laajentuneen EU:n uusien itäisten ja Välimeren eteläpuolisten naapureiden kanssa laajempaa Eurooppaa koskevan strategian valossa.

Komission puheenjohtaja Romano Prodi totesi äskettäin Aleksandriassa, että ”meidän on näin ollen luotava yhä tiiviimmät ja lujemmat suhteet kaikkiin naapureihimme ja muodostettava ’ystävyyksmaiden rengas’, johon kuuluvien maiden kanssa voimme jakaa kaikki yhdistymisen edut ilman unionin toimielimiä”.

1.5. huomauttaa, että jo vuonna 1995 antamassaan lausunnossa, jossa käsiteltiin Euroopan unionin välimerenpolitiikan vahvistamista, komitea painotti Välimeren alueella olevan sekä Euroopan unionille että sen nykyisille ja tuleville jäsenvaltioille tärkeä strateginen merkitys. Tälle seudulle on komitean mukaan muodostettava vahva talousalue, joka edistää unionin alueellista tasapainoa ja varmistaa rauhan, vakauden ja hyvinvoinnin, jotka ovat tärkeimmät tavoitteet.

1.6. katsoo, että luotaessa Välimerelle rauhaan, vakauteen ja vaurauteen perustuvaa aluetta on muistettava, että Marokon kuningaskunta ulottuu Atlantille ja että sillä on EU:n kanssa yhteinen raja. On suositettava alueen yhteistyötä unionin lähi-alueiden kanssa, joihin osa ulkoalueista kuuluu.

1.7. katsoo, että ellei oteta huomioon Euroopan Välimeri-ulottuvuutta, vakiinnutetaan epävakaisuuden ja epävarmuuden alue Euroopan unionin eteläpuolisilla alueilla, Marokosta Turkkiin, Saharasta Kaspiamerelle. Yhteistyö Välimeren alueella on rauhan ja vakauden osatekijä. ”Olisi vakava virhe yrittää rakentaa Eurooppaa jättäen huomiotta Välimeren alue, joka on ’sivilisaatioiden kehto’” (Romano Prodi, Bologna, toukokuu 2003).

(1) EUVL C 73, 23.3.2004, s. 77.

1.8. katsoo, että Kyproksen ja Maltan liittyminen EU:hun voi antaa uuden sysäyksen Euro–Välimeri-kumppanuudelle. Tähän liittyen komitea myös toivoo, että Kyproksen yhdistämisestä parhaillaan käytävät neuvottelut päätyvät onnistuneeseen lopputulokseen.

1.9. korostaa, että Välimeren etelä- ja itärannan sekä Lähi- ja Keski-idän maiden tilanteen huonontuminen tekee välttämättömäksi vahvistaa merkittävästi Euroopan unionin toimia. Välimeren aluetta ei voida samalla kertaa pitää sekä sivilisaation kehtona että syrjäisenä alueena; se ei voi samalla kertaa sekä olla prioriteetti kansojen ja kulttuurien välisen rinnakkaiselon ja yhteistyön edistämiseen tähtäävissä toimissa että rajoittua ainoastaan turvallisuuskysymyksiin. Välimeren alueen rikkaus ja monimuotoisuus, jotka liittyvät sen historiantäyteisiin alueisiin, ovat sen erikoispiirteitä ja myös sen haavoittuvuus.

1.10. korostaa, että Euro–Välimeri-yhteistyötä koskevassa strategiassaan ”EU pyrkii määrätietoisesti edistämään demokratiaa, hyvää hallintotapaa ja oikeusvaltioperiaatetta sekä edistämään ja suojelemaan kaikkia ihmisoikeuksia, niin perusoikeuksia kuin poliittisia, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiäkin oikeuksia. – EU korostaa erityisesti kuolemanrangaistuksen poistamista, kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun vastaista toimintaa, rasismia, muukalaisvihan sekä vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän torjuntaa, naisten ja lasten oikeuksien edistämistä ja turvaamista sekä ihmisoikeusaktivistien suojelua. EU tunnustaa selkeästi kansalaisyhteiskunnan ratkaisevan tärkeän osuuden ihmisoikeuksien ja demokratiakehityksen edistämisessä.”

1.11. huomauttaa, että jo lausunnoissaan ”Paikallisyhteisöt sekä EU:n ja Välimeren alueen kumppanuus” ja ”Alue- ja paikallisviranomaisien asema Euroopan unionin yhteisessä Välimeri-strategiassa” komitea piti välttämättömänä kulttuurien ja uskontokuntien välisen vuoropuhelun edistämistä.

Barcelonan prosessin jatkaminen ja vahvistaminen

Alueiden komitea

1.12. katsoo, että Barcelonan prosessi muodostaa strategisen ulottuvuutensa vuoksi tärkeimmän viitekehyksen EU:n ja Välimeren alueen kumppanimaiden väliselle vuoropuhelulle ja yhteistyölle.

1.13. muistuttaa, että Barcelonan hengen mukaisesti Euro–Välimeri-kumppanuus rakentuu kahdentasoisista toimista – kahdenvälisistä ja alueellisista – ja perustuu kolmeen yhtä tärkeään pääosiin, jotka ovat poliittinen ja turvallisuusyhteistyö, taloudellinen ja rahoitusyhteistyö sekä yhteistyö sosiaalisella, kulttuurisella ja inhimillisellä alalla. Vuonna 1995 käynnistettyyn strategiaan on asteittain tulossa mukaan kestävä kehityksen periaatteita, joiden tulisi olla kaiken Euro–Välimeri-yhteistyön keskipisteessä, kuten on Välimeren aluetta koskevassa Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelmassakin.

1.14. korostaa sitä tosiseikkaa, että 27 Euro–Välimeri-kumppanuusmaata ovat asettaneet seuraavat kolme ensisijaista tavoitetta: 1) vuoropuheluun pohjautuvan rauhan ja vakauden alueen luominen, 2) vapaakauppaan perustuvan vaurauden alueen luominen, sekä 3) alueen kansojen ja kulttuurien välinen keskinäinen tuntemus ja lähentyminen.

1.15. panee merkille, ettei Barcelonan prosessi – kuten myös komissio ja Euroopan parlamentti ovat todenneet – ole kehittynyt suoraviivaisesti eikä tuottanut toivottuja tuloksia kumppaneiden pyrkimyksistä huolimatta: 1) Konfliktit ja jännitteet Balkanilla, Algeriassa, Keski- ja Lähi-idässä –Irakin sota mukaan luettuna – ovat vaikeuttaneet vakauden alueen luomista, samaan aikaan kun Israelin ja arabimaiden välinen rauhanprosessi äkkiä on katkennut. 2) Vaikka uusia assosiaatiosopimuksia on allekirjoitettu ja kaupankäynnin absoluuttinen arvo noussut, taloudelliset erot Välimeren pohjois- ja etelärannan välillä ovat kasvaneet. Yhtäältä etelän taloudellinen riippuvuus pohjoisesta on kasvanut, toisaalta etelän omavaraisuus elintarvikkeissa on vähentynyt (¹). 3) Kulttuurista ja sosiaalista vuoropuhelua koskevassa osiossa on edistytty jossain määrin. Tästä huolimatta sananvapaus ei vielä ole riittävästi kehittynyt useissa maissa. Lisäksi vuoropuhelun on laajennuttava eliittisistä poliittisista, virkamies- ja älymystöpiireistä kansalaisyhteiskuntaan ja alueellisiin ja paikallisiin instituutioihin, lähemmäs kansalaisia. Tätä varten komitea tekee konkreettisia ehdotuksia:

1.16. katsoo, että Valencian toimintasuunnitelma, jossa ehdotetaan tilapäisten Euro–Välimeri -elinten perustamista ja tuetaan Eurocitiesin ehdotusta sopimuksen tekemiseksi, on tärkeä tekijä Barcelonan prosessin vahvistamisessa.

1.17. yhtyy ministereiden Valenciassa ilmaisemaan tukeen Agadirin prosessia ja kaikkia sellaisia aloitteita kohtaan, joiden tavoitteena on eteläisten maiden välisten vapaakauppasopimusten laajentaminen Maghreb-maiden ja Lähi-idän maiden kumppaneihin, mukaan luettuna subregionaalit yhdyntymisprosessit kuten Maghreb-maiden arabiunioni (AMU). Komitea huomauttaa kuitenkin, että tiettyjen kumppanimaiden välisten rajojen pitäminen edelleen kiinni on haitannut yhdyntymisprosessia.

1.18. on tyytyväinen siihen, että Valencian jälkeen Napolissa pidetyssä kuudennessa Euro–Välimeri-konferenssissa tehdyt päätökset ovat johtaneet yhteisen Euro–Välimeri-alueen parlamentaarisen edustajakokouksen perustamiseen poliittisen vuoropuhelun välineeksi.

1.19. ottaa huomioon Napolin konferenssin päätöksen vahvistaa EIP:n Euro–Välimeri-alueen investointeja ja kumppanuutta koskevaa rahoitusvälinettä (FEMIP) ja arvioida vuoden 2006 loppuun mennessä täydentävän välineen käyttöönottoa.

1.20. odottaa Euro–Välimeri-investointipankin perustamismahdollisuuksia koskevan arvioinnin tuloksia.

(¹) Ks. T. Schumacher, ”Programma Mediterraneo”, Istituto Universitario Europeo di Fiesole, Livorno, 31. lokakuuta 2003.

1.21. pitää erittäin kannatettavana Euro–Välimeri-säätiön perustamista kulttuurien välistä vuoropuhelua varten. Näin voidaan kehittää kansalaisyhteiskuntaa koskevaa Barcelonan prosessin osa-alueita. Komitea pyytää saada osallistua tuleviin toimiin.

1.22. pitää myönteisenä komission puheenjohtajan aloitteesta laadittua Euro–Välimeri-alueen kansojen ja kulttuurien välistä vuoropuhelua käsittelevän korkean tason työryhmän raporttia ⁽¹⁾, joka julkaistiin joulukuussa 2003. Raportissa ehdotetaan ohjelmaa kyseisen säätiön toimintaa varten.

1.23. panee tyytyväisenä merkille, että Napolissa kokoontuneet EU-maiden ja Välimeren maiden ministerit (Barcelona VI) ovat huomioineet Livornossa 31. lokakuuta 2003 AK:n aloitteesta järjestetyn konferenssin ”Kohti uutta Euro–Välimeri-alueita” päätelmät. Konferenssissa kehoitettiin vahvistamaan Euro–Välimeri-kumppanuutta ja ottamaan alueyhteisöt entistä tiiviimmin mukaan yhteistyöhön ensisijaisena tärkeinä toimijoina vapauden, vakauden, hyvinvoinnin ja rauhan alueen toteuttamisessa.

1.24. pitää kuitenkin valitettavana sitä, etteivät Napolissa kokoontuneet Euro–Välimeri-alueen ministerit hyväksyneet alueiden komitean vuodesta 1997 lähtien toistuvasti esittämää ehdotusta alue- ja paikallisviranomaisia edustavan elimen perustamisesta.

Meda-ohjelma: vaihtelevat tulokset

Alueiden komitea

1.25. muistuttaa, että assosiaatiosopimukset ovat voimassa Tunisian, Israelin, Marokon, palestiinalaishallinnon ja Jordanian kanssa. Sopimukset Egyptin, Libanonin ja Algerian kanssa ovat parhaillaan ratifioitavana. Syyrian kanssa käydään parhaillaan sopimusneuvotteluita.

1.26. korostaa, että Meda-ohjelman päätavoitteiden tarkoituksena on auttaa kumppanimaita toteuttamaan yhteiskunnallis-taloudellisia rakenteellisia uudistuksia, parantaa heikoimmissa asemassa olevien väestönsien elinolosuhteita ja lieventää talouden liberalisoinnista johtuvia vaikutuksia yhteiskuntarakenteeseen ja alueisiin. Tavoitteena on vapaakauppa-alueen toteuttaminen vuoteen 2010 ⁽²⁾ mennessä.

1.27. katsoo, että vapaakauppa-alueen perustaminen on yksi välttämätön väliaskelma Barcelonan prosessin kolmen pilarin toteuttamisessa, ei päämäärä sinänsä. Vapaakauppa-alue on toteutettava kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti ja tietoisena siitä, että siirtymävaihe merkitsee Välimeren eteläpuolisille valtioille myös vaaroja: 1) tuotanto- ja talousjärjestelmän rakennemuutoksista johtuvaa sosiaalista epätasa-arvoisuutta, 2) uutta alueellista polarisoitumista ja keskittymistä, joka

kärjistää entisestään nykyistä alueiden välistä epätasa-arvoisuutta, 3) ympäristöön kohdistuvien paineiden lisääntymistä kaupankäynnin kasvun, energia- ja liikenneinfrastruktuurin rakentamisen sekä lisääntyvän maankäytön ja jätemäärän kasvun vuoksi.

1.28. on komission kanssa samaa mieltä siitä, että taloudellinen yhteistyö kyseisten maiden kanssa on ollut merkittävää ja yhteisön taloudellinen yhteistyö Välimeren maiden kanssa yleensä ottaen suhteellisen tehokasta, vaikkakaan se ei täysin ole täyttänyt potentiaaliaan; ohjelmien hallinnoinnissa sen sijaan on havaittu heikkouksia. ⁽³⁾

1.29. pahoittelee, että Meda-ohjelman ensimmäisen vaiheen kolmannessa lohossa Välimeren pohjois- ja etelärannikon alue- ja paikallisyhteisöjen osallistumisen tiellä on osoittautunut olevan vakavia esteitä.

1.30. toteaa, että Meda I -ohjelmassa (vuosina 1996–99) EU maksoi 3,5 miljardia euroa Välimeren kumppaneille suunnatuista yli 4,68 miljardin euron määrärahoista, kun taas Meda II -ohjelmassa (2000–2006) EU:n rahoitusosuus oli noin 5,35 miljardia euroa.

1.31. katsoo, että nämä määrärahat eivät ole riittävät Barcelonan prosessin kunnianhimoisiin tavoitteisiin ja Välimeren eteläpuolisten maiden valtavaan yhteistyön tarpeeseen nähden sekä ottaen huomioon Välimeren maista tulevat resurssit.

1.32. pitää valitettavana sitä, että – huolimatta Meda II -ohjelman aikana havaituista parannuksista (vuotta 2001 varten varatuista määrärahoista käytettiin noin 50 prosenttia, ja vuonna 2002 vastaavasti noin 70 prosenttia) – tilanne on kaukana tyydyttävästä. Komitea kehottaa komissiota tehostamaan tiedottamista ja muita toimia määrärahojen käyttöasteen parantamiseksi.

1.33. pitää myönteisinä kahdenvälisiä ohjelmia täydentäviä alueellisia yhteistyöaloitteita, kuten Euromed Heritage, Meda Democracy ja Euromedin alueellinen vesihuolto-ohjelma. Komitea painottaa kuitenkin, ettei niitä tunneta riittävästi Välimeren kumppanimaita ja niiden kansalaisten keskuudessa.

1.34. pahoittelee sitä, että Välimeren maille myönnetään niukasti rahoitusta eurooppalaisen ihmisoikeus- ja demokratia-aloitteen (EIDHR) piiriin kuuluvista laaja-alaisista ohjelmista, joilla MEDA:n demokratiaohjelmat on korvattu MEDA II:sta lähtien.

1.35. muistuttaa, että kahdenvälisen yhteistyön toteuttamisessa ilmenneet ongelmat johtuvat eteläisten kumppanien mukaan byrokraattisista menettelyistä ja siitä, että hankkeita koskevia ohjeita saadaan niin hitaasti. Komitea pitää valitettavana sitä, ettei ole olemassa institutionaalista mekanismia, joka olisi omistettu kokonaan kumppanuuksille ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Euromed Report N:o 68, 2. joulukuuta 2003.

⁽²⁾ Tämä määräaika on suuntaa-antava, sillä sopimusten mukaan Tunisian on määrä liittyä Euro–Välimeri-vapaakauppa-alueeseen vuonna 2008, Libanonin vuonna 2014 ja Algerian ja Syyrian myöhempiä ajankohtana.

⁽³⁾ Evaluation of Economic Co-operation between the European Commission and Mediterranean Countries (12/1997) – 951645.

⁽⁴⁾ Marokon Ranskan suurlähettiläs H. Abouyoub, Le partenariat euro-méditerranéen, Travaux des tables rondes des Assises de la Méditerranée, Marseille, heinäkuu 2000.

1.36. panee merkille, että uudistuksen seurauksena vuonna 2001 komissioon perustettiin EuropeAid -yhteistyötoimisto, jossa edustustoille suunnattujen varojen hallinnointi on hajautettu periaatteen ”kaikkea, mikä voidaan hallinnoida ja päättää paremmin paikan päällä, ei pidä hallinnoida ja päättää Brysselissä” mukaisesti. Komitea korostaa parlamentin tapaan, että uusi hajautettu menettely edellyttää jatkuvaa valvontaa ja kumppanimaiden viranomaisten entistä tiiviimpää osallistumista ohjelmiin ja hankkeisiin.

1.37. pitää valitettavana, ettei komissio ole vielä toteuttanut tutkimusta, jossa arvioitaisiin vapaakauppa-alueen perustamisen vaikutuksia. Arviossa tulisi ottaa huomioon Meda II -ohjelman viisi haastetta, toisin sanoen demografia, työllisyys ja muutto- liike, globalisaatio, resurssien vähentyminen sekä ympäristö. Komitea muistuttaa, että tällaisen tutkimuksen laatimista on luvattu jo Maltaan konferenssista lähtien (Barcelona II, 1997) ja että sekä AK että Euroopan parlamentti ovat pyytäneet useaan otteeseen tutkimuksen toteuttamista.

1.38. painottaa, että EU:n alueyhteisöt eivät ole pitäneet Meda-ohjelmaa soveliaana välineenä oman panoksensa antamiseen kumppanuuteen. Ne ovat vähitellen hankkineet asiantunte- musta, joka voi tehokkaasti helpottaa kumppanuuksien, vaihdon ja yhteistyön toteuttamista erityisaloilla sekä auttaa edistämään kansalaisläheistä politiikkaa ja suunnittelemaan näistä valtioista tulevien maahanmuuttajien vastaanottoa.

1.39. pitää valitettavana koordinaation puutetta Medan ja Interregin välillä, vaikka alueiden komitea on nimenomaisesti pyytänyt, että Meda II -ohjelmassa hajautettua yhteistyötä käsi- teltäisiin omana kohtanaan. Myös Euroopan parlamentti pyysi tätä Valencian konferenssia valmisteltaessa.

Hajautettu yhteistyö: alue- ja paikallisviranomaisten tuottama lisäarvo

Alueiden komitea

1.40. toivoo voivansa jakaa Välimeren alueen kumppani- maiden kanssa kokemukset, joita komitean jäsenet ovat saaneet suhteiden kehittämisestä ehdokasvaltioiden alue- ja paikallisvi- ranomaisiin laajentumisprosessin aikana.

1.41. katsoo, että alueyhteisöt ovat sopivin taso hajautetulle yhteistyölle.

1.42. muistuttaa niistä aloista, joilla alueyhteisöjen asiantun- temus on arvokkainta:

- maankäyttö ja aluesuunnittelu
- taajama-alueiden hallinto
- maatalous, kalastus ja maaseudun kehittäminen
- ympäristö, luonnonvarojen käyttö ja luonnonkatastrofien ehkäiseminen
- liikenteen ja energian paikallisuottavuus

— pk-yrityksiä tukevat politiikat

— työllisyyttä edistävät politiikat

— kulttuuriin ja urheiluun liittyvät aloitteet

— kulttuuriperinnön suojeluun ja hyödyntämiseen tähtäävät politiikat

— kansalaisläheinen sosiaalipolitiikka

— koulutus

— terveys

— muuttovirtojen hallinta, muuttajien vastaanotto ja kotoutta- mispolitiikka.

1.43. pitää valitettavana sitä, että koordinaation puute Meda II ja Interreg III -ohjelmien välillä on rajoittanut Välimeren eteläpuolisten maiden alueyhteisöjen osallistumista Interreg III -ohjelmaan sisältyviin yhteistyöohjelmiin siitä syystä, ettei Väli- meren kumppaneille ole ollut tarjolla EU:n antamaa yhteisra- hoitusosuutta.

1.44. pitää valitettavana sitä, että tämä on estänyt Barcelo- non hengen mukaisen kokemustenvaihdon ja parhaiden kumppanuskäytänteiden levittämisen alue- ja paikallistasolla siitä huolimatta, että monet EU-maiden alueyhteisöt ovat luoneet tiiviitä suhteita Välimeren eteläpuolisiin kumppanei- hinsa.

1.45. katsoo, että on välttämätöntä käynnistää vuoteen 2006 mennessä aloite, jonka avulla tehdään Meda-ohjelmaan liittyvistä EU:n strategisista ja makrotaloudellisista tavoitteista (Medan kahdenvälinen osio) yhteensopivia sen asiantunte- muksen kanssa, jota EU:n alue- ja paikallisviranomaisilla on aloitekykynsä, paikallishallinnon tuntemuksensa ja Välimeren kumppaneihin luomiensa erityissuhteiden ansiosta.

1.46. katsoo, että tämän strategian tulee vuoden 2006 jälkeen johtaa Euro-Välimeri-alueen alueyhteisöjen käyttöön suunnatun, hajautettuun yhteistyöhön tarkoitetun erityisen rahoitusvälineen käyttöönottoon. Tälle rahoitusvälineelle on myönnettävä riittävät varat, jotta se osoittaa todellista kunnian- himoa ja sitä voidaan pitää MEDPLUS-nimikkeen arvoisena.

1.47. katsoo, että rahoitusvälineen on 1) ulotuttava koke- mustenvaihtoa pidemmälle ja johtaa konkreettisten, kansalaisille näkyvien hankkeiden käynnistämiseen (kansalaisia on pidettävä yhteistyön tärkeimpinä hyödynsaajina); 2) hyödynnettävä MED- hankkeista saatuja kokemuksia; nämä hankkeet ovat – niitä kohtaan esitetystä kritiikistä huolimatta – auttaneet luomaan suhteita ja edistämään monilla aloilla sellaisia konkreettisia toimia, joihin ovat osallistuneet sekä toimielimet, alueyhteisöt, valtiosta riippumattomat järjestöt että kansalaisyhteiskunta; 3) tukeuduttava rahoituksessaan omien määrärahojensa lisäksi Euroopan investointipankin Euro-Välimeri-alueen investointeja ja kumppanuutta koskevaan rahoitusvälineeseen (FEMIP) ja mahdollisesti perustettavaan Euro-Välimeri-investointipankkiin.

1.48. muistuttaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla on mahdollisuus toimiin, jotka täydentävät jäsenvaltioiden hallitusten perinteistä yhteistyötä ja ylittävät perinteisen yhteistyön rajat. Juuri alue- ja paikallisyhteisöjen tasolla komission toivomalla uudella naapurisuuspolitiikalla voidaan todella saada edistystä aikaan. Tulisi siis ”pyrkä poistamaan perinteisten kehitysmallien vaikeuksia, kehittämään jo toimivia kaupunkien verkostoja tavoitteena tuottaa konkreettisia ja todellisia kehityshankkeita ja vastaamaan sekä maaseudulla että kaupungissa kestävä kehityksen haasteeseen”.

1.49. katsoo, että alue- ja paikallishallinnon parantaminen, terveysongelmien ja sosiaalisten ongelmien sekä luonnonkatastrofien ehkäisemisen ja liikenneturvallisuuden huomioon ottaminen ovat välttämätön osa pitkäjänteistä kehitystyötä tämän suljetun ja uhanalaisen meren alueella. IRMEDD (Institut des Régions Méditerranéenne pour le Développement Durable, Välimeren alueiden kestävä kehityksen instituutti) (1) on hyvä esimerkki siitä, miten voidaan yhdistää analyysjä sekä koordinoita toimia ja kokemustenvaihtoa Välimeren pohjois- ja eteläpuolisten alue- ja paikallisviranomaisien välillä kestävä kehitystä koskevissa asioissa.

1.50. katsoo olevan välttämätöntä, että määrärahojen ja aluesuunnittelun yhteennivomista hallinnoivat valtioiden lisäksi myös ja ennen kaikkea – tehokkuuden varmistamiseksi – kansalaisläheiset toimijat, toisin sanoen alue- ja paikallisviranomaiset ja niiden tutkimuslaitosten ja säätiöiden verkostot. Esimerkiksi meriturvallisuuden alalla LEM-säätiö (Livorno Euro Mediterraneo) tekee tiivistä yhteistyötä monien kumppaneiden (2) kanssa tavoitteenaan edistää merenkulun turvallisuutta kaikkialla Välimeren alueella.

1.51. katsoo, että Interreg III -ohjelmaa voidaan pitää esimerkkinä niistä mahdollisuuksista, joita Välimeren pohjois- ja etelärannikon alueyhteisöjen välinen yhteistyö voi tarjota. Esimerkiksi Interreg III B -ohjelmaan sisältyvistä Médoc-alueen hankkeista 60 prosenttia on sellaisia, joihin osallistuu yksi tai useampi eurooppalainen yhteistyökumppani Välimeren alueelta Médoc-alueen ulkopuolelta. EU:lta saatavan yhteisrahoituksen puuttuminen rajoittaa kuitenkin Välimeren eteläpuolisten kumppaneiden osallistumista rahallisesti tällaisiin hankkeisiin (3).

1.52. pitää myönteisenä sitä, että Euroopan komissio on päättänyt käynnistää Euroopan ja Välimeren alueen kaupunkien välistä yhteistyötä koskevan MED'ACT -pilottihankkeen. Komitea toivoo, että Euroopan komission osoittama mielenkiinto johtaa Euro-Välimeri-alueen paikallisviranomaisien yhteistyön edistämiseen tähtäävän laaja-alaisen alueellisen ohjelman perustamiseen Meda-ohjelman yhteyteen.

(1) Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto perusti IRMEDD:in 17. syyskuuta 2002 Ioanninassa ja se aloitti toimintansa Montpellierissä 19. joulukuuta 2003.

(2) Erityisesti Toscanan alue, Pisan yliopisto, Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liiton (CPMR:n) Välimeren alueen komissio, Italian liikenneministeriö.

(3) R. Favresse, Analyse des partenariats entre les pays de l'espace Medoc e les Pays tiers méditerranéens au sein du programme Interreg III B Medoc, Caisse des Dépôts et Consignations, marraskuu 2003.

1.53. painottaa, että viime vuosina kehitetyt hajautetun yhteistyön käytänteet ovat osoittaneet alue- ja paikallisviranomaisien vastuun uusien yhteistyöprosessien alkuunpanijoina, kuten komissio toteaa tammikuussa 2000 laaditussa hajautettua yhteistyötä koskevassa muistiossaan.

1.54. toteaa, että vaikka monet jäsenvaltiot ovat tunnustaneet alue- ja paikallisviranomaisien ratkaisevan tärkeän roolin, tätä roolia tulisi harmonisoida ja selkeyttää EU:n tasolla. Tulisi myös täsmentää, että Välimeren eteläpuolisten valtioiden alue- ja paikallisviranomaiset edustavat myös kyseisten alueiden kansalaisten valitsemaa hajautettua hallintotasoa, eivätkä ne ole – ainakaan pelkästään – keskushallitusta edustavia paikallisia viranomaisia.

2. Alueiden komitean suositukset

Alueiden komitea

2.1. korostaa, että alue- ja paikallisviranomaiset sekä Välimeren pohjois- ja eteläpuolella ovat toiminnallinen, poliittinen ja alueellinen linkki keskushallitusten ja kansalaisyhteiskunnan välillä.

2.2. pitää valitettavana sitä, ettei yhtäkään Barcelonan julistuksessa suunnitelluista alue- ja paikallisviranomaisia käsittelevistä kokouksista ole vielä pidetty, huolimatta AK:n toistuvista pyynnöistä (AK:n asiakirjat 125/1997, 40/2000, 123/2000, 173/2003 ja 357/2003) ja siitä, että Euro-Välimeri-alueen ministerikokouksissa näin on luvattu tehdä aina Stuttgartin kokouksesta (”Barcelona III” vuonna 1999) Napolin kokoukseen (”Barcelona VI”, 2003) saakka.

2.3. suosittaa, että EU:n alue- ja paikallisviranomaisia kuullaan naapuruuksista koskevasta politiikasta ja erityisesti sen tavoitteiden määrittelystä, kriteereistä ja toimintaohjelmien toteutus-aikatauluista sen roolin mukaisesti, jonka komissio tunnustaa niillä olevan eurooppalaista hallintotapaa koskevassa valkoisessa kirjassaan (KOM(2001) 428 lopullinen).

2.4. pyytää komissiota perustamaan foorumin tai muun elimen, joka edustaa – Barcelonan prosessin instituutioiden puitteissa – EU:n jäsenvaltioiden ja Välimeren kumppanimaiden hajautettua alue- ja paikallishallintoa (kuntia, läänejä ja alueita).

2.5. ehdottaa, että perustettavan elimen tehtävänä olisi keskustella operatiivisista ongelmista ja vaihtaa aktiivisesti tietoa hajautettuun yhteistyöhön liittyvistä kysymyksistä (esimerkiksi koulutus, hankkeiden hallinnointi, kulttuurierojen ymmärtäminen ja viestintä, luonnonkatastrofit, kestävä kehitys jne.).

2.6. kehottaa mahdollisimman pikaisesti koordinoimaan keskenään Meda- ja Interreg-ohjelmat erityisesti sisällyttämällä niihin naapuruusstrategiaa koskevat komission uudet suunta-aviivat. Tässä yhteydessä komitea korostaa MedActin olevan hyvä esimerkki toisen alueellisen tason ainutlaatuisesta hankkeesta, johon osallistuu Välimeren alueen kaupunkeja (mm. Bordeaux, Rooma, Bryssel, Tunis, Sfax ja Casablanca). Napolin kokouksen edellä Euro-Välimeri-alueen kaupunginjohtajat vaativat julistuksessaan myös kaupunkiulottuvuuden sisällyttämistä Meda-ohjelmaan.

2.7. ehdottaa, että niiden yhteistyöhankkeiden pohjalta, jotka näiden kahden ohjelman välinen koordinointi vuoteen 2006 mennessä mahdollistaa, käynnistetään erityinen yhteisöaloiteohjelma, jonka tavoitteena on ylläpitää, kehittää ja helpottaa Välimeren alueen kulttuurien välistä vuoropuhelua.

2.8. ehdottaa, että Euro-Välimeri-alueen alueidenvälisen yhteistyön uusi väline MEDPLUS otettaisiin välittömästi koekäyttöön myös kyseisellä alueella sijaitsevilla ulkoalueilla ja että alueiden komiteaa kuullaan uuden, Euro-Välimeri-kumppanuuden yhteydessä vuodesta 2006 lähtien käyttöön otettavan "naapuruusvälineen" määrittämiseksi. Komitea toivoo tässä yhteydessä voivansa antaa käyttöön oman kokemuksensa paikallishallinnosta. Myös Euroopan neuvoston alue- ja paikallishallintoasiain kongressin kaltaisten elinten sekä lukuisien Välimeren pohjois- ja eteläpuolisten valtioiden alue- ja paikallisviranomaisia edustavien kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen (kuten AER, CEMR, CPMR, WFUC, AFRE, REVES, Eurocities, Arco Latino) ⁽¹⁾ saamaa kokemusta tulisi hyödyntää. Tässä tulisi hyödyntää sekä kokemusta, jonka EU:n alue- ja paikallisviranomaiset ovat keränneet suhteista toisiinsa ja suhteista ehdokasvaltioiden alue- ja paikallisviranomaisiin. Tähän liittyen AK on hiljattain tilannut tutkimuksen Euro-Välimeri-kumppanuuden ja hajautetun yhteistyön nykytilanteesta.

2.9. katsoo, että on tärkeää korjata hajautettua yhteistyötä koskevien ohjelmien ja toimien nykyinen pirstaleisuus ja hajanaisuus.

2.10. katsoo, että komission tulisi pitää Välimeren aluetta koskevia toimia erittäin tärkeinä, ja ehdottaa komissiolle, että näitä toimia koordinoitaisiin ja ne keskitettäisiin yhteen ainoaan pääosastoon.

2.11. ehdottaa, että alue- ja paikallisviranomaiset hallinnoisivat yhdessä komission kanssa hajautettuun yhteistyöhön suunnattuja resursseja IMP-ohjelmien yhteydessä (vuosina 1986–92) toteutetun kumppanuusmallin mukaisesti. Komitea katsoo, että alue- ja paikallisviranomaiset ovat sopiva hallinnon taso vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistamiseksi, sillä ne

⁽¹⁾ Euroopan alueiden liitto, Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto, Euroopan perifeeristen merellisten alueiden liitto, World Federation of United Cities, Euroopan raja-alueiden liitto, Euroopan kaupunkien ja alueiden osuus- ja yhteisötaulukverko.

pystyvät helpommin voittamaan luonteeltaan makrotaloudelliset tai geostrategiset rajoitteet.

2.12. suosittaa, että komissio syventäisi tietämystään Välimeren eteläpuolisten valtioiden alue- ja paikallishallinnon tehtävistä ja toimivallasta teettämällä tutkimuksen, jonka avulla voitaisiin vertailla alue- ja paikallisviranomaisia ja meneillään olevia uudistuksia. Tällä hetkellä ei ole käytettävissä kattavaa kokonaiskuvaa näistä hallintoelimistä ja niiden kehityksestä. Komitea yhtyy parlamentin kehotukseen, jonka mukaan komission tulee toimittaa sille "raportti edunsaajamaiden institutionaalisisista uudistuksista".

2.13. katsoo, että hajautettu yhteistyö edistää Välimeren eteläpuolisten valtioiden alue- ja paikallisyhteisöjen demokraattista kehitystä ja vahvistaa näin niiden institutionaalista roolia näiden valtioiden keskushallintoon ja hajautettuun valtionhallintoon ⁽²⁾ nähden sekä legitimoii niiden toimintaa kansalaisten silmissä.

2.14. kehottaa tukemaan hajauttamiseen tähtäviä uudistuksia ja prosesseja Välimeren eteläpuolisten alue- ja paikallisviranomaisien keskuudessa, jotta niistä kehittyisi täysivaltaisia toimijoita paikallishallinnossa, ja varmistamaan, että vaaleilla valitut elimet osallistuvat keskitettyyn yhteistyöhön entistä enemmän sen sijaan, että yhteistyötä tehtäisiin pääasiassa valtionhallinnon edustajien kanssa.

2.15. korostaa, että kumppanuuden "luonnollisen" välineen – ystävyyskaupunkitoiminnan – tukemista varten on luotava uusi oikeusperusta. Komitea muistuttaa tässä yhteydessä, että Kreetalla 26.–27. toukokuuta 2003 kokoontuneet Euroopan ja Välimeren maiden ulkoministerit vahvistivat, että "alue- ja paikallisviranomaiset voivat edistää merkittäväällä tavalla kansojen ja kulttuurien välistä vuoropuhelua hajautetun yhteistyön ja ystävyyskaupunkitoiminnan avulla. Alue- ja paikallisviranomaiset voitaisiinkin ottaa entistä tiiviimmin mukaan tähän tehtävään, jolla on keskeinen asema Euro-Välimeri-kumppanuudessa".

2.16. painottaa, että vapaakauppa-aluetta luotaessa on otettava huomioon identiteettierot sekä alueellinen ja ympäristöön liittyvä monimuotoisuus, jotta kaupankäynti (pohjoinen-etelä, etelä-pohjoinen ja etelä-etelä) perustuu täydentävyyteen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

2.17. toistaa edellä esittämänsä vaatimuksen siitä, että tulisi suorittaa tutkimus vuoteen 2010 mennessä toteutettavan Euro-Välimeri-vapaakauppa-alueen sosio-ekonomisista ja ympäristövaikutuksista.

⁽²⁾ Esimerkiksi Wilayat (läänit tai prefektuurit), joita on useimmissa Välimeren eteläpuolisissa maissa.

2.18. katsoo, että maahanmuuttopolitiikan tulee perustua sosiaaliseen osallisuuteen ja kulttuuriseen integraatioon. Euroopan unionissa asuvat maahanmuuttajat voivat toimia luonnollisena "siltana" yhteistyöaloitteiden hyväksymisessä ja kehittämisessä.

2.19. ehdottaa, että vuosi 2008 nimettäisiin "Naapurisuusvuodeksi". Tätä silmällä pitäen tulisi perustaa ohjelmia, joita ohjaisivat alue- ja paikallisviranomaiset ja joihin osallistuisivat sekä EU-valtioiden että sen naapurimaiden riippumattomat järjestöt, kansalaisyhteiskunnat ja kansalaiset. Aloitteet tavoittaisivat enemmän kansalaisia esim. kulttuuritapahtumien avulla. Ne tarjoaisivat samalla tilaisuuden esitellä uusia kulttuurisia ja taloudellisia ulottuvuuksia sekä unionissa että sen ympärillä. Näyttelyiden lisäksi paikallis- ja aluehallinnon yksiköt voisivat

järjestää eri aiheita käsitteleviä konferensseja, joiden myötä suuri yleisö saataisiin mukaan aloitteeseen.

2.20. kannattaa erilaisten paikallisten ja alueellisten elinten ja järjestöjen, kuten Montpellier'ssä toimivan IRMEDD:n, Livornossa toimivan LEM-säätiön, Sevillassa toimivan "Kolmen kulttuurin säätiön", Napolissa toimivan "Fondation Laboratorio Mediterraneo", Barcelonassa toimivan Katalonian Välimeren tutkimuksen ja yhteistyön instituutin, Marseillessa toimivan Välimeri-instituutin, Valenciassa toimivan Eurooppa-tutkimuksen Välimeri-instituutin, Barcelonassa toimivan MedCitiesin jne. toimintaa. Komitea pitää erittäin myönteisenä niiden roolia tutkimuksessa, kokemustenvaihdossa ja kulttuurin levittämisessä, ja katsoo, että ne voisivat osallistua Napolin konferenssissa perustetun Euro-Välimeri-säätiön aloitteisiin.

Bryssel 21. huhtikuuta 2004

*Alueiden komitean
puheenjohtaja
Peter STRAUB*

Alueiden komitean lausunto aiheesta "Ehdotus: neuvoston direktiivi naisten ja miesten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla"

(2004/C 121/06)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon ehdotuksen neuvoston direktiiviksi naisten ja miesten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla (KOM(2003) 657 lopullinen – 2003/1213 SEC – 2003/0265 CNS),

ottaa huomioon Euroopan komission 5. marraskuuta 2003 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 7. toukokuuta 2002 tekemän päätöksen antaa "talous- ja sosiaalipolitiikka" -valiokunnan tehtäväksi laatia aiheesta lausunto,

ottaa huomioon "talous- ja sosiaalipolitiikka" -valiokunnan maaliskuun 2. päivänä 2004 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 19/2004 rev. 1) (esittelijä Mona-Lisa Norrman, Jämtlandin läänin maakäräjävaltuutettu, SE/PES),

hyväksyi 21.–22. huhtikuuta 2004 pitämässään 54. täysistunnossa (huhtikuun 22. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1. Alueiden komitean kanta

1.1. Alueiden komitea ilmaisee pettymyksensä käsiteltävänä olevan ehdotuksen suppeudesta. Komitea toteaa, ettei komissio ole onnistunut täyttämään valtion- ja hallitusten päämiehiltä Nizzassa vuonna 2000 saamaansa tehtävää laatia ehdotus EY:n perustamissopimuksen 13 artiklaan perustuvaksi direktiiviksi tasa-arvosta työelämän ulkopuolella. Komitea pahoittelee

myönnytyksiä, jotka ehdotetun direktiivin soveltamisalaan on tehty eri sidosryhmien takia.

1.2. AK haluaa toimia sukupuolten tasa-arvon puuttumisen korjaamiseksi ja tasa-arvon aktiiviseksi edistämiseksi mm. tuemalla Euroopan yhteisön perustamissopimusta, Nizzan sopimusta sekä viidennessä toimintaohjelmassa (2001–2005) esitettyä puitestategiaa, jonka mukaisessa lähestymistavassa tasa-arvokysymysten sisällyttäminen kaikkiin toimintalinjoihin yhdistetään naisten hyväksi toteutettaviin erityistoimiin.